

Дар шароити иқтисоди бозорӣ ва махсусан, бӯҳрони ҷаҳонии молиявӣ иқтисодӣ мувофиқи захираву имкониятҳои кишвар ба роҳ мондани истифодаи оқилонаву сарфакоронаи захираҳои энергетикӣ, пеш аз ҳама барқу газ ва об, аҳамияти бузург дорад.

Эмомалӣ Раҳмон

С А Р С У Х А Н

Энергияи электрӣ (неруи барқӣ) дар Тоҷикистон яке аз омилҳои асосии таъмини истиқлолияти миллӣ ба ҳисоб меравад. Рушди босубот, фаъолияти мунтазам ва самарабахши ҳамаи соҳаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ Ҷумҳури ба таъминот бо захираҳои энергетикӣ вобастагии зиҷ дорад.

Энергияи электрӣ асосан дар неругоҳҳои барқӣ бо тавассути генераторҳои электрӣ истеҳсол карда мешавад. Дар неругоҳҳои барқии обӣ (НБО), ки онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон яке аз манбаи асосии энергияи электрӣ мебошанд, истифодаи бештари генераторҳои синхронӣ ба назар мерасад.

Энергияи электрӣ ба масофаҳои дур ба осони интиқол дода мешавад ва дар хатҳои нақлиёти электрӣ баҳри кам намудани талафи он шиддатҳои баланди ҷараён мавриди истифода қарор меёбанд, вале бо сабаби он, ки ҷараёни электрӣ асосан бо шиддати паст истифода мешавад, боз зарурият ба паст кардани шиддати он ба миён меояд. Амали баланд ва паст намудани шиддати ҷараёни тағйирёбандаро трансформаторҳои қуввагӣ ба ҷо меоранд.

Бо дарназардошти хусусиятҳои энергияи электрӣ, ки он тавассути дастгоҳҳои оддӣ ба осонӣ ба дигар навъҳои энергия табдил дода мешавад, дар истеҳсолот ва технологияҳои коркарди маводҳо, истифодаи муҳаррикҳои электрӣ, ва ба хусус муҳаррикҳои ҷараёни тағйирёбандаи асинхронӣ назаррас мебошад. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёда аз 14 ҷисади энергияи электрии истеҳсолшаванда дар муҳаррикҳои электрӣ масраф мегардад. Муҳаррикҳои электрӣ бештар дар соҳаҳои шодоб кардани заминҳо, таъминот бо оби нӯшоки ва гармӣ бо ёрии насосҳои фишордиҳанда ба назар мерасад.

Ҷанни «Мошинҳои электрӣ» аз якҷанд қисмҳои алоҳида: аз ҷумла трансформаторҳо; мошинҳои электрии ҷараёни доимӣ; мошинҳои электрии ҷараёни тағйирёбарда ва мошинҳои электрии махсус иборат аст.

Дар ин китоби мазкур яке аз қисмҳои асосии фанни мошинҳои электрӣ-қисми трансформаторҳо оварда шудааст.

Китоби мазкур ташаббуси нахустини таълифи қисми аввалини фанни «Мошинҳои электрӣ» мебошад ва, бешубҳа аз камбудӣҳо холи нест. Муаллиффон умедворанд, ки доир ба мундариҷа, банду баст, тарзи пешниҳоди маводҳои он хонандагон, омӯзгорон, мутахассисони соҳа фикру андешаҳои онро дарёғ намедоранд ва бевосита ба нишонаи кафедраи «Ҳаракатдиҳандаҳои автоматонидашудаи электрӣ ва мошинҳои электрӣ»-и Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ ё тавассути матбуоти даврӣ арз менамоянд, ки онҳо барои беҳтар гардидани нашрҳои минбаъда ва таълифи қисмҳои дигари фанни «Мошинҳои электрӣ» кӯмак хоҳанд расонд. Муаллиффон қаблан миннатдории худро изҳор менамоянд.

Муаллиффон